

Hög tid för en rejäl författningsreform

Den svenska Regeringsformen (RF) från 1974 har fått mycket kritik genom åren, allt ifrån huruvida den var berättigad att införa: att man "ägnade 20 år att lösa problem som de flesta var överens om inte fanns" och med "en total fixering vid att förverkliga den skrivna konstitutionens roll som en i minsta detalj deskriptiv och inte i någon del tyngd av tradition." (historikern Mikael Svanberg), till substantiell kritik av både innehåll och språk – "en kommunal städstadga" (prof. Stig Strömholm).

Analyserar man RF närmare så torde varje vän av en välskriven konstitution baserad på maktindelning, rättstrygghet, jämlikhet, säkrade mänskliga rättigheter, nationell samhörighet och medborgerligt självbestämmande finna att vår nuvarande RF är gravt inadekvat och på intet sätt en stolthet för landet utifrån de principer vi nyss nämnt.

Kritiken har också varit stark genom åren, från *Maktutredningen* i början av 1990-talet, via *Demokratirådets rapport* från 2004 och SNS författningsprojekt *Att förbättra demokratin*, till många olika rapporter och böcker i ämnet.

En funktionell grundlag ska tjäna som det yttersta värnet för medborgaren gentemot den politiska makt som för tillfället sitter på våldsmonopolet, vara ett genomtänkt ramverk för det politiska systemet, möjliggöra personligt ansvarsutkrävande av de folkvalda, tjäna som grundstenen i all samhällelig debatt samt lysa och visa vägen som en fyrbåk i tider av samhälleligt mörker och stora kriser (som med en välskriven grundlag ofta kan undvikas).

Låt oss titta lite närmare på några av de defekter och konstigheter som utmärker vår nuvarande regeringsform.

Låt oss börja med språket. Jo, det är ytterst torftigt och oinspirerande. Strömholm hade rätt. Minnesvärda formuleringar som skolbarn och senare studenter kan memorera som grundprinciper för vår demokrati saknas. Det blir underkänt.

Staten och det kommunala självstyret

Tittar vi sedan på den inledande paragrafen 1 kap. 1 § slås det där fast att folkstyret, förutom via parlamentarism, ska förverkligas genom kommunal självstyrelse. Det låter ju bra. Problem bör lösas där informationen om dem är som störst och där beslutsrätten är naturlig för områdets räckvidd. Rikstäckande saker som försvar, nationell energiförsörjning, minimikrav inom skola och annat beslutas på riksnivå och sedan går man nedåt i beslutsnivåerna. Men i Sverige upphävs denna princip effektivt genom ett antal gummiparagrafer. I 14 kap 3 § har man slagit fast att det kommunala självstyret faktiskt kan inskränkas, med inskränkningen "bör inte gå utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till de ändamål som har föranlett den". Har man alltså bara preciserat ändamålet så kan vilken inskränkning som helst göras, och det står dessutom endast "bör" i lagtexten, inte "skall". Det är således vidöppet för en rent sovjetisk samhällsmodell där centralmaktens beslut oinskränkt och med raka rör ska appliceras i varje hörn av riket. Man kan kalla detta mycket, men det är definitivt inte kommunalt självstyre.

Det stadgas i 14 kap. 4 § att kommunerna har beskattningsrätt, vilket innebär en självständighet i och med att de kan disponera egna skattemedel för att driva sin politik för

kommuninnevånarnas bästa. Detta blev en nagel i ögat på de ohämmade centralisterna och särskilt de som såg och suktade efter välskötta kommuners kassor. De införde därför (med sedvanlig hjälp av sina transportkompanier i riksdagen) i 14 kap. 5 § att: "Kommunerna får i lag åläggas att bidra till kostnaden för andra kommuners angelägenheter, om det krävs för att uppnå likvärdiga ekonomiska förutsättningar".

Således: Om ändamålet är att ge pengar till misskötta kommuner eller kommuner som inte har tillräckliga resurser för att förverkliga den aktuella regeringens politiska värderingar är det fritt fram att pungslå den mer välskötta och/eller ideologiskt impopulära kommunen. Detta kan kallas vid många namn men absolut inte kommunalt självstyre. Tvärtom – det kullkastar incitamenten för att utöva ett framgångsrikt kommunalt självstyre. Här borde man istället införa subsidiaritetsprincipen: förena makt och ansvar på samma politiska nivå och ge riksnivån den beslutskapacitet som naturligen tillkommer dess ansvarsområde, regionerna/landskapen de beslutsområden som är logiska för dem ur logistisk, samhörighets- och demokratisynpunkt samt den lokala nivån sina beslutsområden. Så förverkligas en *äkta federalism* i kontrast mot en monolitisk centralism i vilken varje misstag – som oundvikligen görs – fortplantas genom hela systemet i stället för att det råder en kreativ institutionell konkurrens där medborgarna kan rösta med fötterna och där ansvar kan utkrävas där det hör hemma. Medborgaren ska inte luras, utan ska kunna utgå från att det finns en rak koppling mellan politik på lokal nivå och personligt ansvar hos dem som sitter i kommunhuset och fattar besluten. Som Lord Acton sade så är federalism i en nation det enda botemedlet mot majoritetens absoluta makt eftersom den centrala makten blir begränsad; ungefär som i Schweiz, där centralmakten har en katalog av uppgifter – vilket förhindrar statens cancerösa utbredning – och resten tas om hand av kantonerna, som i Sveriges fall kunde vara regionerna eller landskapen.

Låt oss gå vidare i listan av defekter och konstigheter.

Valsystemet

Valsystemet styrs visserligen av riksdagsordningen och vallagen, men dessa kan och bör ses som en del av konstitutionen. En sådan sak som t.ex. kvotering p.g.a. kön eller andra kompetensförnekande kollektiva egenskaper borde inte få förekomma på valsedlarna. Väljarna ska förstås – om man nu menar allvar med demokratin med tillhörande meritokrati – få rösta fritt på person, karaktär och kompetens och sedan ska utfallet respekteras oavsett könsprocent eller annan konstruerad procentsats av kollektiva egenskaper. Väljaren ska vidare kunna utkräva personligt ansvar av den valde efter en mandatperiod. Val ska i första hand kunna ske på person och i andra hand på parti. Vidare behöver vi betydligt mindre valkretsar än i dag för att få den valde politikern att inse var hans eller hennes lojalitet och återrapporteringsskyldighet egentligen ligger – i alla fall vid val till den andra kammare (maktdelning!) som vi föreslår ska införas. Det kan även diskuteras om det rentav borde införas enmansvalkretsar på sikt.

E Pluribus Unum

USA har länge setts som en "smältdegel" och ett land med en framgångsrik multikultur. Inte utan fog. Men landet har både som sitt valspråk och som rättesnöre för sin integrationspolitik *E Pluribus Unum* – "Av många en". Utan en påbjuden nationell

samhörighet/patriotism kan inte ett lands medborgare skapa den samhörighet som krävs för att demokratin i längden ska fortleva.

En diskussion på torget om gemensamma angelägenheter – och inte bara det som rör den egna etniska gruppen eller klanen – ska kunna vara möjlig. Detta leder oss in på det gemensamma officiella språket – svenskan – och på medborgarskapet och den multikulturalistiska relativismen som idé.

Språket

Den svenska statens enda egentliga skyldighet visavi språk är att befordra det språk som binder landet samman och som är länken till dess historia – det vill säga det svenska språket. Detta ska äras och i alla sammanhang prioriteras, det är själva motorn i integrationspolitiken. Det innebär bland annat att staten inte ska stödja s.k. hemspråks- och modersmålsundervisning med skattemedel. Detta av flera skäl. Kommer man till ett nytt land så ligger det i ren självbevarelsedrift att lära sig språket samtidigt som man via det kommer in i värderingar och får förståelse för hur den nya kulturen är och fungerar. Hemspråksundervisning sänder motstridiga signaler kring detta: dels att svenskan är mindre viktig – ”svenska som andraspråk” är en mycket märklig formulering – och dels att de som har utländska föräldrar på något sätt inte skulle vara riktiga svenskar. Elever tas t.ex. ur klassrummet när andra läser ”vanlig svenska”. Dessa allvarliga stigmatiseringseffekter är väl kända: ”Eleverna upplever att de är särbehandlade i mindre grupp, varvid de upplevde undervisningen som en lägre form av svenska”. (Ing-Marie Parszyk m.fl. 1999).

Till yttermera visso är den tes som multikulturalistiska ”pedagoger” lanserat i tid och otid om att hemspråk skulle förbättra inläringen sedan länge falsifierad. Hela denna tröttsamma upprepning av motiven för hemspråk bygger på en tämligen enkel och grovhuggen undersökning av amerikanerna Thomas och Collier som gjordes 1997, som ansågs visa på en ökad förmåga till inläring när fokus låg på föräldrarnas språk. En närmare analys utförd av bl.a. Christine Rosell (1998) visade att denna studie inte kunde tas på allvar p.g.a. allvarliga metodfel. I Danmark, som inte är så förlamat som Sverige av multikulturalistiska låsningar, har man öppet och frimodigt undersökt saken och bl.a. funnit att sambandet mellan läsförståelse på landets huvudspråk och undervisning i och på modersmålet inte är styrkt, i synnerhet inte när senare tiders forskning beaktas (Bleses m.fl., *Forskningskortlægning om læseindsatser overfor tosprogede elever*, Syddansk Universitet 2013).

Man kan ytterligare belysa det absurda i detta. Säg att du emigrerar till Japan. Japanerna har inte tvingat dig till det. Du reser dit av fri vilja eftersom det är ett framgångsrikt samhälle med en rik kultur uppbyggd av generationer av japaners hårda arbete. Vari ligger rimligheten att du ställer krav på att japanska medborgare ska betala undervisning i det språk du har med dig? Det är uppenbart absurt och i grunden direkt respektlöst. Vill du att dina barn ska undervisas i ditt eget språk är du förstås fri att ordna det. Men att tvinga det mottagande landet till det är helt orimligt och att svenska politiker inte bara infört, utan också under decennier vidmakthållit, ett sådant destruktivt system är föga imponerande. Visst, som första generationens invandrare kan det vara svårt att komma in helt i det nya samhället, men det är nu en gång invandrarens lott. Inget blir hur som helst bättre av att man alierar och separerar även nästa generation från den nationella samhörigheten och gemenskapen. Det är i grund och botten både en oförrätt mot barnen och en helt omotiverad kostnad för skattebetalarna.

Medborgarskapet

Sedan har vi detta med medborgarskapet. Detta bör vara inkörsporten till att bli en del av den övergripande nationella gemenskapen. Svenska medborgare ska, tvärsigenom alla kulturella och lokala olikheter, förenas i en grundläggande gemenskap byggd på värderingarna nedlagda i konstitutionen, uttryckta i det svenska språket och kodifierade i medborgarskapet. Vi bör därför gå mot den kanadensiska modellen med ett grundläggande språktest och kunskap i historia, seder och bruk, en edsvuren acceptans av grundläggande demokratiska och jämlika värderingar, samt en uttryckt lojalitet till konstitutionen och landets övergripande symbol – flaggan. Detta innebär med nödvändighet att medborgarskap är någonting som tar tid att erhålla, inte dagens tre till fem år, utan säkerligen uppåt tio år efter ankomst.

Eftersom en stats resurser för välfärd med nödvändighet är begränsade och inget land kan ge alla världens fattiga som korsar dess gränser bidrag och välfärdstjänster är det både logiskt och rimligt att åtskilliga skattesubventionerade välfärdstjänster knyts till medborgarskapet – liksom rösträtten.

Multikulturalismen

Slutligen i denna triad av integrationsfrågor har vi själva idébygget: den relativiserande multikulturalismen. Alla kulturer är enligt denna av "lika värde". Den svenska kan inte anses ha företräde. Kulturer som lider under ett klan- och hederstänkande som vi lämnade bakom oss för många århundraden sedan ska därmed beredas plats i vårt samhälle istället för att snarast möjligt brytas ned och assimileras in i den svenska kulturen. Enligt detta synsätt ska de tvärtom via bidrag/skattemedel till föreningar med förmenta representanter för olika etniska och religiösa grupper och minoriteter uppmuntras att utveckla sin separatism och sina kulturella värderingar inom Sveriges gränser. Denna splittringspolitik, på tvärs med tanken på "av många en", är till och med stadfäst i regeringsformen genom formuleringen i 1 kap. 2 §: "...etniska, språkliga och religiösa minoriteters möjligheter att behålla och utveckla ett eget kultur- och samfundsliv ska främjas." Detta innebär de facto att riksdagen har byggt in en etnisk och kulturell splittring i själva grundlagen. Självklart ska olika kulturyttringar och variationer få finnas, men de får utvecklas av egen kraft och på eget initiativ som brukligt är med lokala kulturer i det civila samhället inom landets gränser. Det är inget för den svenska staten att hålla under armarna genom riktade bidrag till förmenta representanter för olika separatistiska grupper.

Hela detta moras gå tillbaka på de formuleringar som gjordes i Olof Palmes och Anna-Greta Leijons invandrapolitiska proposition från 1975 (prop. 1975:26), där det slogs fast att det ska vara upp till den invandrade om han eller hon vill uppgå i den nationella identiteten eller inte – varefter hela bidragsindustrin till ovannämnda föreningar sjösattes i direkt motsats till denna frivillighet. Den politik som fördes innebar ett ställningstagande för kulturell och etnisk splittring.

Hade det varit frivilligt hade staten inte lagt sig i. Allt detta står i motsats till den demokratiskt nödvändiga tanken om *E Pluribus Unum* – av många en. Den relativiserande multikulturalismen strider dessutom mot FNs flyktingkonventions artikel 34 som faktiskt anbefaller assimilering av flyktingar.

Slutsatsen blir att det på invandrings- och integrationsområdet krävs radikala förändringar av de grundläggande principer som styr detta i grundlagen.

Allemans- och äganderätten samt hemfriden

Allemansrätten är en sedvana som visserligen inte har så lång historia som många tror (i sin nuvarande form en skapelse av socialdemokraterna på 1930-talet) men som är en ovärderlig tillgång i sitt rätta sammanhang för strövtåg och bär- och svampplockning bortom privata tomter och boningshus. Däremot är det inte bra om denna "folkrätt" slår över i attacker på äganderätten och den slags funktionssocialism som omotiverade påbud om strandskydd och ett minimalt område för hemfrid innebär. I grundlagen har det skrivits in en slags generalklausul gentemot äganderätten: "Alla ska ha tillgång till naturen enligt allemansrätten oberoende av vad som föreskrivits ovan" (2 kap. 15 §). Denna skrivning har tyvärr gett miljöaktivister och funktionssocialister möjlighet att på ett närmast absurt sätt inskränka äganderätten till tomtmark, t.ex. innebärande att nyttjanderätten till ens ägda mark begränsas drastiskt genom införande av strandskydd på upp emot 300 meter (!) från strand där i princip inget får göras av ägaren trots att marken ingår i taxeringsvärdet.

Förfoganderätten, som borde vara en naturlig del av äganderätten (utan vilken den blir meningslös), urholkas drastiskt. En annan sak som måste korrigeras, förutom att ägande- och nyttjanderätten till tomtmark måste stärkas liksom rätten till hemfrid, är att allemansrätten inte ska kunna utnyttjas av kommersiella intressen om inte dessa har tecknat avtal med markägaren.

Staten och det civila samhället

Det civila samhället är per definition skilt från staten. Det är därför en självmotsägelse att staten ska stötta det civila samhället med bidrag. Det innebär dels att man riskerar att konservera gamla föreningar och organisationer som annars skulle ha försvunnit när deras uppdrag slutförts och passionen för deras bildande försvunnit. Dels den alldeles tydliga risken att vissa organisationer erhåller stöd för att de driver frågor och ideologier som sammanfaller med den för tillfället sittande regeringens, d.v.s. samhället politiseras via det civila samhället och detta med hjälp av icke tillfrågade skattebetalare. Detta är ett både ologiskt, destruktivt och etiskt förkastligt system. I grundlagen måste det därför införas skrivningar som stadgar att det civila samhället ska fredas från politisk styrning och påverkan. Det civila samhällets nödvändiga blomstring ska i huvudsak ske genom att *goda och neutrala incitament* för dess utveckling skapas. Även detta kan slås fast i ett grundlagsdokument.

Jämlikhet visavi jämställdhet

Vidare har vi de märkliga skrivningarna som dels tillåter ojämlikhet och dels inför närmast totalitära motiv för statens handlande.

Låt oss börja med jämlikheten, d.v.s. den ytterst viktiga likheten inför lagen och att ingen ska missgynnas om det inte innebär men för tredje man eller att vissa krav finns för ett yrkes säkra utövande, t.ex. att man har rätt att ställa vissa fysiska eller andra krav för vissa tjänster

inom sjukvård, polis, brandförsvaret och militären. Men i vår nuvarande RF åsidosätts allt detta med hänvisning till en matematisk likhet mellan kön inom ett visst område: "Lag eller annan föreskrift får inte innebära att någon missgynnas på grund av sitt kön, om inte föreskriften utgör ett led i strävanden att åstadkomma jämställdhet mellan män och kvinnor..." (2 kap. 13 §). Detta betyder i praktiken att även om en person är lika eller bättre meriterad för en uppgift än någon med ett annat kön så ska denne, enligt regeringsformen, ändå kunna diskrimineras om det motsatta könet anses underrepresenterat. Detta är förstås ovärdigt en grundlag i ett civiliserat samhälle och måste utmönstras. Att med hjälp av grundlagen missgynna någon enbart på grund av kön, eller etnicitet, är helt orimligt, bortsett från de fall som nämndes med fara för tredje man.

Det strider både mot den bärande principen om meritokrati och mot det faktum att en könsdel (eller t.ex. etnisk bakgrund) i sig aldrig kan vara en kompetens eller på något sätt kunna sägas representera andra utifrån samma kollektiva egenskaper.

Den missuppfattade demokratin

Nu till missuppfattningen om vad demokrati är bra för. Demokratins grundläggande humanitära funktion är att de som innehar makten över våldsmonopolet ska kunna bytas ut utan inbördeskrig. Detta är den funktion som är den mest centrala och viktiga i demokratins existensberättigande. Därefter kommer möjligheten till öppen och genomlysande debatt kring lagstiftningen baserad på yttrandefrihet och en fungerande tredje statsmakt. Det finns däremot inget som säger att demokratins beslutsformer (majoritetsbeslut via konstanta omröstningar inom eller utom beslutande församlingar) är den enda rimliga och eftersträvarvärda organisationsformen i ett fritt samhälle. Det så viktiga näringslivet använder sig sällan av dessa beslutsformer. Där finns en tydlig hierarki bestående av ägandets prioritet (de som står risken via sina investeringar i tid och pengar). Det finns stiftelser och föreningar ned till familjer som fattar beslut på en mängd olika sätt. Att säga att: "Det allmänna [*d.v.s. staten*] ska verka för att demokratins idéer blir vägledande inom samhällets alla områden" (1 kap, 2 §) är därför som bäst okunnigt och som sämst ett medvetet sätt att förbereda ett politiskt maktövertagande av produktionsmedlen och/eller en tvångsmässig utfasning av alternativa organisationsformer i det civila samhället.

Det skulle utifrån detta kunna låta så här: "Med stöd av grundlagen anser vi att ett politiskt övertagande av det och det företaget/organisationen är rätt och riktigt – i avsikt att förnya dess organisationsform – eftersom det är i linje med demokratins idéer, som enligt grundlagen ska vara vägledande inom samhällets *alla områden*."

Även denna skrivning bör således utmönstras från en kommande genomtänkt och välskrivengrundlagstext.

Din personliga välfärd

En annan skrivning som drar åt både det absurda och totalitära är skrivningen: "Den enskildes personliga, ekonomiska och kulturella välfärd ska vara grundläggande mål för den offentliga verksamheten" (1 kap 2 §).

Vi nöjer oss här med att konstatera att staten förstås ska sträva efter att ge alla människor i riket *förutsättningar* att följa sina drömmar och utveckla sin potential. Men att den

offentliga verksamheten ska ha en *personlig* kulturella och ekonomiska välfärd som mål (definitionen av vad denna välfärd innebär och är inriktad på känner bara varje individ och den utvecklas dessutom över tid) är helt förryckt. Ska staten (andra skattebetalare) således sponsra oss som enskilda om vi behöver mer pengar/resurser för att kunna uppnå våra definitioner av "personlig välfärd" och kulturell utveckling på det *personliga planet*? En ytterligare analys skulle leda till en myriad av märkliga dumheter samt teckna bilden av en stat med totalitära ambitioner att styra människors liv in i minsta detalj. Detta är ytterligare en av många märkligheter i vår nuvarande regeringsform som behöver mönstras ut eller skrivas om.

Slutord

Den gamla konstitutionen från 1809, grundad på en maktdelningsidé, och den påföljande tvåkammarriksdagen från 1866 tjänade oss väl. De tillät båda en exempellös välförhållningsuppbyggnad i Sverige. Det är dags att återgå till något liknande men med mer av fördjupad demokrati byggd på subsidiaritetsprincipen. Forskare som Roger D. Congleton (2002) har funnit att det finns en korrelation mellan införandet av en nuvarande RF 1974 och den ekonomiska kraftgången som Sverige haft sedan dess i jämförelse med t.ex. Schweiz, som vi låg i paritet med i slutet av 1960-talet. Den som närmare studerar denna materia kan inte undgå att finna ett trovärdigt samband här.

Vi behöver alldeles uppenbart ett nytt ramverk för politiskt beslutsfattande som återknyter till ett större inslag av maktdelning, bättre skrivningar kring det som främjar medborgarnas frihet, likhet inför lagen och rättssäkerhet samt att större möjligheter ges till ett mer högkvalitativt politiskt ledarskap med personligt ansvar. Det är hög tid att starta en konstitutionell debatt och komma med konkreta förslag till förbättringar. Medborgerlig Samling hoppas att du som väljare ansluter dig till och stödjer vår ambition att vara drivande på detta mycket viktiga område.

Operativsystemet är buggigt, ett nytt behöver skapas – och därefter en omstart.

Ilan Sadé

Partiledare för Medborgerlig Samling

Leif V Erixell

Författare och debattör. Hans senaste bok innefattar ett förslag till en ny konstitution för Sverige och har titeln *Omstart Sverige*.